

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľky **V. D.**, zastúpenej Mgr. E. S., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu so sídlom v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o **výšku starobného dôchodku**, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 7. apríla 2008, č.k. 19Sd/134/2007-41, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 7. apríla 2008, č.k. 19Sd/134/2007-41, **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutia odporkyne č. X.:

- z 24. februára 2007 - ktorým odporkyňa podľa 173 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák.č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľke od 29. marca 2006 starobný dôchodok v sume 2.372,- Sk mesačne, ktorý jej podľa § 82 zák.č. 461/2003 Z.z. a v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 229/2006 Z.z., ustanovujúcim

percento zvýšenia dôchodkovej dávky, bol od 1. júla 2006 zvýšený na sumu 2.514,- Sk mesačne,

- z 8. augusta 2007 - ktorým odporkyňa rozhodla podľa § 273 ods. 5 a § 112 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. o zvýšení starobného dôchodku navrhovateľky od 29. marca 2006 na sumu 2.438,- Sk mesačne a následne podľa § 82 zák.č. 461/2003 Z.z. a v súlade s opatreniami Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ustanovujúcimi percento zvýšenia dôchodkovej dávky, bol navrhovateľke zvýšený invalidný dôchodok od 1. júla 2006 na sumu 2.584,- Sk mesačne a od 1. júla 2007 na sumu 2.746,- Sk mesačne a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že po preskúmaní rozhodnutí odporkyne dospel k záveru, že *navrhovateľkou žiadané obdobie od 1. januára 1978 do 31. októbra 1992 nemožno hodnotiť pre účely dôchodkového zabezpečenia navrhovateľky ako náhradnú dobu získanú opatrovaním blízkej osoby* - svokry H. D.. Krajský súd zdôraznil, že náhradnou dobou je doba starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave, pričom posúdenie stupňa bezvládnosti je predovšetkým otázkou lekárskou. Zdravotný stav pre účely bezvládnosti posudzovali od 1. januára 1991 príslušné posudkové komisie sociálneho zabezpečenia ako osobitné orgány podľa § 16 písm. b/ zák.č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia. Z uvedených dôvodov, podľa názoru krajského súdu, bezvládnosť osoby nemôže potvrdzovať obecný úrad a nemožno ju preukazovať ani svedeckými výpoveďami, pričom ju nemožno vyvodiť ani z toho, že jej bol rozhodnutím príslušného úradu z 21. februára 1964 priznaný invalidný dôchodok od 26. októbra 1963. Zdôraznil, že svokra navrhovateľky bola až podľa posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia zo 16. marca 1990 uznaná za čiastočne bezvládnou, a to od 1. februára 1990 podľa § 36 ods. 1 vyhl. č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení. Krajský súd s poukazom na ust. § 36 ods. 2 cit. vyhlášky konštatoval, že *obdobie opatrovania osoby uznanej za čiastočne bezvládnou nemožno navrhovateľke hodnotiť ako náhradnú dobu pre dôchodkové účely*. Z dôvodu, že svokra navrhovateľky *bola uznaná za prevažne bezvládnou až od 1. novembra 1992*, kedy jej bol i zvýšený invalidný dôchodok pre bezvládnosť, odporkyňa správne započítala navrhovateľke ako náhradnú dobu až dobu od 1. novembra 1992, pričom túto dobu hodnotila v súlade so zákonom ako dobu dôchodkového poistenia až do doby jej smrti, t.j. do 23. augusta 2000. Podľa názoru krajského súdu na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť

ani to, že odporkyňa vydala k 31. decembru 2003 informáciu o stave individuálneho účtu poistenca, v ktorom obdobie od 9. januára 1978 do 28. marca 2000 hodnotila ako dobu osobnej starostlivosti o blízku osobu uznanú za prevažne alebo úplne bezvládnú. Takáto informácia totiž nemá charakter rozhodnutia a podľa názoru súdu, pri jej vydávaní došlo k pochybeniu na strane odporkyne, v dôsledku čoho bola navrhovateľka uvedená do omylu pri hodnotení obdobia dôchodkového poistenia.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnila nasledovne:

1. ako vyplýva z predložených dokladov, už v roku 1965 bola jej nebohá svokra invalidná s nálezom „tabes dorsalis, reaktívna psychoneuróza, celková slabosť“, pričom bolo konštatované, že choroba je trvalého rázu, liečbou neovplyvniteľná, z uvedeného dôvodu bol podľa zápisu o rokovaní posudkovej komisie z 29. októbra 1965 jej stav hodnotený ako plná invalidita podľa zák.č. 101/1964,
2. invalidita opatrovanej H. D. vznikla počas platnosti predpisov, ktoré neupravovali striktne podmienky vzniku a preukazovania bezvládnosti, a preto je potrebné posúdiť vznik podmienky (bezvládnosť, úplná) aj s ohľadom na tieto predpisy z dôvodu možného vzniku splnenia podmienky bezvládnosti (v zmysle skorších právnych predpisov bez rozlíšenia na prevažnú a čiastočnú),
3. vzhľadom na nález posudkovej komisie z 1. novembra 1992 (celková starecká zošlosť, Dementio senilis, tabes dorsalis) je zrejmé, že tento stav nevznikol náhle (t.j. v dôsledku úrazového alebo akútneho poškodenia zdravia), ale je dlhotrvajúci, teda pokiaľ bol konštatovaný v čase posudzovania, v tejto dobe aj trval,
4. nesúhlasila tiež s konštatovaním súdu, že výpis z účtu poistenca nie je možné hodnotiť ako dôkaz pre posudzovanie správnosti ňou uplatneného nároku, nakoľko ide o úradnú listinu, ktorú vydáva odporkyňa z úradnej povinnosti, a preto mala za to, že súd sa nedostatočne vysporiadal so zistenými rozporami medzi výpismi ňou predloženého výpisu z účtu poistenca (k 31. decembru 2003) a výpisom „osobný list dôchodkového poistenia z 24. februára 2007“, a to predovšetkým z hľadiska toho, či výpis z individuálneho účtu poistenca nezapočítava náhradné doby podľa skôr platných

právnych predpisov zákona č. 101/1964 Zb., resp. skôr platného zákona č. 55/1956 Zb.

5. upozornila, že vzhľadom na to, že opatrovaná nebola pracovne činná, a preto nežiadala o priznanie invalidného dôchodku, vzhľadom na splnenie podmienok nároku na dôchodok starobný, nebol jej zdravotný stav prehodnocovaný odporkyňou v konaní o priznanie invalidity, ani určovaný stupeň zdravotného postihnutia. Zákon č. 100/1988 Zb. neurčuje výslovne, že bezvládnosť musí byť konštatovaná výhradne v konaní súvisiacom s priznaním príplatku k dôchodku za bezvládnosť, ktoré je administratívno-správnym konaním týkajúcim sa dôchodkovej dávky, a pokiaľ odporkyňa trvá na tom, že bezvládnosť opatrovanej (stupeň bezvládnosti) musí byť daná výhradne jej rozhodnutím, nemá pre toto svoje tvrdenie oporu ani v zákone, ani v judikatúre. Zák.č. 100/1988 Zb. používa dikciu „osobnej starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna“ a nie „osobnej starostlivosti o blízku osobu, ktorá je na základe rozhodnutia orgánov sociálneho poistenia uznaná za prevažne alebo úplne bezvládnou“). Podľa názoru navrhovateľky, ak teda opatrovaná osoba SKUTOČNE BOLA prevažne alebo úplne bezvládna, aj keď nepožiadala o zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, spĺňa podmienku opatrovania o blízku osobu prevažne bezvládnou aj v dobe pred 1. novembrom 1992 (minimálne za obdobie od mája 1987), aj keď jej bezvládnosť nebola predmetom konania o zvýšenie dôchodku opatrovanej, resp. priznanie príspevku k dôchodku opatrovanej. Uvedený dátum uviedla preto, lebo v máji 1987 dosiahla opatrovaná vek 80 rokov, ktorý je aj u starobných (nie ešte dlhodobo invalidných osôb) obvykle spojený s nárokmi na pomoc iných osôb, inak povedané, sústavné opatrovanie, dohľad a pomoc pri základných životných úkonoch. Bezvládnosť je možné nesporne vyvodiť aj z lekárskeho správ - lekárskej dokumentácie neb. H. D., ako i ďalších dokumentov predložených odporkyňi, vrátane potvrdenia vtedajšieho miestneho národného výboru v mieste trvalého bydliska navrhovateľky a opatrovanej, ktoré zabezpečila a predložila odporkyňi na základe usmernenia odboru sociálnych vecí Okresného úradu Komárno z 24. mája 2000.
6. súd dôvodí, že pri vydávaní informácie o stave účtu poistenca došlo k pochybeniu na strane odporkyne, v dôsledku ktorého bola navrhovateľka uvedená do omylu pri

hodnotení obdobia dôchodkového poistenia, nevysporiadal sa však dostatočne z dôsledkami tohto omylu,

7. pretože obe súdom preskúmané rozhodnutia sú navzájom závislé (hodnotenie splnenia podmienok na priznanie dôchodku má priamy vplyv na rozhodnutie o jeho zvýšení), predmetom odvolania je potvrdzujúce rozhodnutie súdu týkajúce sa oboch rozhodnutí odporkyne.

Z uvedených dôvodov navrhovateľka žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu nepovažovala dôvody uvedené navrhovateľkou za opodstatnené. Trvala na vecnej správnosti napadnutých rozhodnutí a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech.

Z podkladov súdneho spisu, vrátane administratívneho spisu odporkyne, vyplýva, že navrhovateľka na základe žiadosti z 5. júna 2006, sa domáhala priznania starobného dôchodku, ktorý **žiadala priznať od 29. marca 2006.**

Odporkyňa uvedenej žiadosti vyhovelá vydaním rozhodnutia z 24. februára 2007, ktorým bola navrhovateľke priznaný starobný dôchodok od 29. marca 2006. Odporkyňa pri rozhodovaní vychádzala zo skutočnosti, že navrhovateľke nebolo možné zohľadniť obdobie **od 1. januára 1978 do 31. októbra 1992** – počas ktorého opatrovala blízku osobu - svoju svokru H. D. – ako náhradnú dobu, nakoľko v tom čase opatrovaná osoba nespĺnila pre tento postup zákonom požadované kritériá.

Úlohou krajského súdu bolo postupom podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku preskúmať zákonnosť rozhodnutia odporkyne z 24. februára

2007 v spojitosti s rozhodnutím z 8. augusta 2007, ktorým odporkyňa rozhodla o zvýšení starobného dôchodku navrhovateľky.

Vzhľadom na protichodné vyjadrenia procesných strán, bolo predovšetkým potrebné vyriešiť otázku, či v prípade navrhovateľky boli splnené zákonné podmienky pre započítanie doby starostlivosti o jej svokru – a to v období od 1. januára 1978 do 31. októbra 1992 – ako náhradnej doby pre dôchodkové účely.

Podľa ustanovenia § 255 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania.

Podľa § 169c ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák.č. 100/1988 Zb.“) doba osobnej starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v zariadení sociálnych služieb alebo v obdobnom zdravotníckom zariadení, získaná od 1. januára 1976 do 31. decembra 2000, sa hodnotí od 1. januára 2001 podľa predpisov účinných do 31. decembra 2000.

Podľa § 9 ods. 1 písm. k/ zák.č. 100/1988 Zb. v znení platnom do 31. decembra 2000, ak zamestnanie trvalo aspoň rok započítava sa doňho ako náhradná doba - ***doba osobnej starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna*** a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo obdobnom zdravotníckom zariadení, a to najskôr od 1. januára 1976.

Odvolačí súd po oboznámení sa s podkladmi súdneho spisu, vrátane administratívneho spisu žalovanej, dospel k záveru, že odporkyňa rozhodla súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami.

Dobu starostlivosti o bezvládnú osobu v zmysle citovaného ustanovenia § 9 ods. 1 písm. k/ zák.č. 100/1988 Zb. – pre účely dôchodkového zabezpečenia – ako náhradnú dobu možno započítať len na základe zákonom stanovených kritérií, splnenie ktorých je

nevyhnutnou podmienkou. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, za stavu, že zo strany navrhovateľky podmienka starostlivosti o prevažne alebo úplne bezvládnú blízku osobu v požadovanom období (od 1. januára 1978 do 31. októbra 1992) splnená nebola, odporkyňa správne rozhodla, keď jej toto obdobie starostlivosti o svokra ako náhradnú dobu nehodnotila.

Ohľadne námietok navrhovateľky považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že plnú invaliditu nemožno automaticky stotožňovať s bezvládnosťou. Skutočnosť, že opatrovaná osoba poberá (plný) invalidný dôchodok, automaticky neznamená, že ide o osobu bezvládnú. Nakoľko svokra navrhovateľky bola uznaná za prevažne bezvládnú od 1. novembra 1992, odporkyňa správne započítala navrhovateľke náhradnú dobu až od 1. novembra 1992 a túto dobu hodnotila v súlade so zákonom ako dobu dôchodkového poistenia až do jej smrti, t.j. do 23. augusta 2000. Výpis z individuálneho účtu poistenca má aj podľa názoru odvolacieho súdu len informatívny charakter. Z tohto dôvodu nesprávne údaje v tomto informatívnom doklade uvedené, nemohli mať za následok nezákonnosť napadnutých rozhodnutí odporkyne.

Podľa názoru odvolacieho súdu navrhovateľka v predmetnej veci nepreukázala, že postupom a rozhodnutiami odporkyne bola ukrátená na svojich právach. Odporkyňa postupovala pri posudzovaní nároku navrhovateľky zákonne, pre svoje rozhodnutia si zadovážila dostatočné skutkové podklady, na základe ktorých vyvodila správny právny záver. Nepochybil preto krajský súd, keď dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia odporkyne sú v súlade so zákonom.

Námietky navrhovateľky uvedené v jej odvolaní - ktoré sú v podstate totožné s námietkami vznesenými v priebehu konania pred krajským súdom – sú skutkovo a právne bezvýznamné pre rozhodnutie v preskúmvanej veci.

Odvolací súd v súlade s § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje, že sa v plnom rozsahu stotožnil s argumentáciou krajského súdu, ktorý sa vecou detailne zaoberal, pričom svoje skutkové, ako aj právne závery náležite odôvodnil.

Za tohto stavu vo veci odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods.1 O.s.p. potvrdil.

Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd v konaní neúspešnej navrhovateľke nepriznal (§ 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. júla 2009

JUDr. Ida Hanzelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová